

Agnieszka Parapura

OBSERWACJA KĄPIELI SŁONECZNYCH RODZINY KOPCIUSZKÓW *PHOENICURUS OCHRUROS*

W czerwcu 2009 roku zaobserwowano nietypowe zachowanie u kopciuszków *Phoenicurus ochruros*. Miało to miejsce na terenie niewielkiego gospodarstwa rolnego (52°10'15.1"N 21°58'19.2"E) w dolinie rzeki Kostrzyń (woj. mazowieckie). Na dachu stodoły pokrytej eternitem rodzina kopciuszków zażywała kąpeli słonecznych. Południowa strona dachu w formie płyt azbestowo-cementowych była mocno rozgrzana przy słonecznej pogodzie, bezpośrednio padającymi tu promieniami słonecznymi. Uczestniczyły w tym zarówno ptaki dorosłe, jak i cztery podloty niedługo po wylocie z gniazda. Kładły się na dachu budynku na brzuchu, rozkładając przy tym skrzydła (fot.). Trwało to po kilka-kilkanaście minut u każdego z ptaków.

Fot. Kopciuszek *Phoenicurus ochruros* podczas kąpeli słonecznej (fot. Agnieszka Parapura)

Photo. Black Redstart *Phoenicurus ochruros* in sunbathing (Photo Agnieszka Parapura)

Kąpiel słoneczna to jedna z form ochrony przed pasożytami, którą w różnych częściach świata stwierdzono wśród 50 rodzin ptaków (Bush i Clayton 2018).

Przyjmowanie odpowiedniej postawy z wystawieniem na słońce jak największej powierzchni piór licznie występuje u czapli, szponiastych, gołębi, skowronków, jaskółek, drozdów, zięb, trznadli; również w celu wysuszenia mokrych piór po rosie, bądź deszczu (Kennedy 1969). W literaturze kopcuszek także jest uwzględniony jako jeden ze 170 gatunków, u których stwierdzono występowanie kąpieli słonecznych (Kennedy 1969), jednak dane takie są nieliczne i słabo udokumentowane. Zachowanie to pełni funkcję leczniczą lub profilaktyczną w celu odpowiedniego utrzymania stanu piór (Kaleta 2005). Nie są dla ptaków przyjemne, gdyż powodują podnoszenie temperatury ciała i przegrzanie organizmu. Dlatego częste są obserwacje dyszących ptaków z otwartymi dziobami. Podwyższenie temperatury ciała to celowy zabieg powodujący giniecie ektopasożytów ptaków poprzez bezpośrednie wystawienie ich na promienie UV lub przez ich wysuszenie (Bush i Clayton 2018). Takie formy leczenia imitujące gorączkę są znane wśród innych grup zwierząt takich jak ryby, gady (np. wchodzenie do gorących źródeł, przenoszenie się w słoneczne miejsce), co zwiększa ich przeżywalność (Clayton *et al.* 2010). W przeprowadzanych eksperymentach stwierdzono, że motywacja do „opalania” maleje wraz ze spadkiem pasożytów (Moyer i Wagenbach 1995), co potwierdza korzystanie z kąpieli słonecznych przez zapasożyczone, potrzebujące tego osobniki.

W obserwacjach ptaków zażywających kąpieli słonecznych widać zmienne ustawienie w zależności od miejsca, które chcą wystawiać na promienie słoneczne. Pozycja ptaka z rozłożonymi skrzydłami i ogonem jak opisane powyżej, również jest stwierdzane w literaturze (Hauser 1997).

Literatura

- Bush S., Clayton D. 2018. Anti-parasite behaviour of birds. *Philosophical Transactions of the Royal Society B* 373: 20170196.
- Clayton D., Koop J., Harbison C., Moyer B., Bush S. 2010. How Birds Combat Ectoparasites. *The Open Ornithology Journal* 3: 41-71.
- Hauser D. C. 1957. Some observations on sun-bathing in bird. *The Wilson Bulletin* 69: 1.
- Kaleta T. 2005. Samoleczenie u dziko żyjących kręgowców – krótki przegląd zachowań. *Życie Weterynaryjne* 80: 5.
- Kennedy R. J. 1969. Sunbathing behaviour of birds. *British Birds* 62: 249-258.
- Moyer B., Wagenbach G. 1995. Sunning by Black Noddies (*Anous minutus*) may kill chewing lice (*Quadraceps hopkinsi*). *The Auk* 112: 1073-1077.

Adres autora:

Agnieszka Parapura, Instytut Nauk Biologicznych, Uniwersytet w Siedlcach,
e-mail: ap48@stud.uph.edu.pl

**OBSERVATION OF SUNBATHING OF THE BLACK REDSTART
PHOENICURUS OCHRUIROS FAMILY**

Summary

In the summer of 2009, a family of the Black Redstart was sunbathing on the barn of a small farm (52°10'15.1"N 21°58'19.2"E). They spread their wings and tails and laid on the roof of the building. Sunbathing has been reported from various parts of the world, especially in some avian families. It is regarded as anti-parasite behaviour.

Keywords: sunbathing, *Phoenicurus ochruros*, anti-parasite.

Received – January 2023, accepted – June 2023